

Sprawozdanie z wyjazdu naukowego do Rzymu i Watykanu

W dniach 13 – 20 listopada 2015 roku grupa studentów i doktorantów Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW pod naukowym kierownictwem ks. dr. Jana Dohnalika, udała się w podróż naukową do Stolicy Apostolskiej i Wiecznego Miasta. Głównym celem wyjazdu było zapoznanie adeptów kanonistyki z funkcjonowaniem naczelnych organów Kurii Rzymskiej i sądownictwa kościelnego oraz bezpośrednie zetknięcie ze światem antycznym, który niewątpliwie stanowi kolebkę kultury łacińskiej i chrześcijaństwa. Miejscem zakwaterowania był Dom Polski Jana Pawła II przy Ośrodku Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie.

W sobotę 14 listopada część uczestników wyjazdu rozpoczęła zwiedzanie Ostii, ruin starożytnego miasta. Monastyczna liturgia godzin w Bazylice Świętego Pawła za Murami oraz modlitwa przy grobie św. Pawła Apostoła wieńczyła pierwszy dzień wyjazdu.

Niedziela rozpoczęła się Mszą Świętą w Polskim Papieskim Instytucie Kościelnym w Rzymie, odprawioną przez ks. dr. Jana Dohnalika, oraz modlitwą w Bazylice Santa Maria del Popolo, w którym znajdują się obrazy Caravaggio: Nawrócenie św. Pawła oraz Ukrzyżowanie św. Piotra.

O godzinie 12:00 cała grupa wzięła udział w modlitwie Anioł Pański wraz z papieżem Franciszkiem. Podczas spotkania Biskup Rzymu odniósł się do tragicznych wydarzeń z Paryża, *„które w piątek późnym wieczorem zanurzyły Francję we krwi, powodując wiele ofiar”*. Papież zapewnił o swojej pamięci modlitewnej zarówno za ofiary, jak i ich bliskich. Potępił działania terrorystów stanowiących zniewagę godności człowieka: *„to wielkie barbarzyństwo budzi nasz niepokój i zastanawiamy się, jak ludzkie serce może wymyślić i dokonać takich strasznych wydarzeń, które wstrząsnęły nie tylko Francją, ale i całym światem”*. Papież podkreślił również, że droga przemocy i nienawiści nie rozwiąże problemów ludzkości, a posługiwanie się Bożym imieniem zmierzające do usprawiedliwienia takich działań, jest bluźnierstwem.

Następnym punktem niedzielnego programu było zwiedzanie katakumb św. Agnieszki, w których mieliśmy możliwość modlić się przy jej grobie, jak również wspiać się po schodach pochodzących z IV wieku po to, by znaleźć się w parafialnej kawiarence i skosztować włoskiego cappuccino. Uwienieniem drugiego dnia było zwiedzanie Bazyliki Santa Maria Maggiore, w której znajduje się fragment żłóbka betlejemskiego oraz nocny spacer po Forum Romanum i Colosseum – stanowiących serce antycznego Rzymu.

Poniedziałek rozpoczął się od spotkania w Kongregacji Duchowieństwa, mieszczącej się przy placu św. Piusa. Dzięki uprzejmości ks. dr. Tomasza Pocałujko mogliśmy zgłębić zasady funkcjonowania tej instytucji. Interesującym jest fakt, że Kongregacja pracuje nad *Ratio fundamentalis*, dotyczącym seminariów duchownych. Dokument ten zakłada między innymi wydłużenie formacji do kapłaństwa do 7 lat oraz nakłada obowiązek ujednoczenia norm kształcenia przyszłych duchownych w każdej prowincji kościelnej. Ks. dr Pocałujko podsumował nasze spotkanie stwierdzeniem, że „*studia prawa kanonicznego nie polegają na formalizmie, lecz na służbie Kościołowi*”.

Następnie cała grupa udała się na teren Stolicy Świętej, aby zwiedzić Muzea Watykańskie, stanowiące jeden z najcenniejszych zbiorów sztuki na świecie. Największe zainteresowanie wzbudziła Kaplica Sykstyńska. Tam bowiem zamknięci „*pod kluczem*” kardynałowie wybierają następcę św. Piotra – Biskupa Rzymu. Po zakończeniu zwiedzania Muzeum Watykańskiego część grupy udała się na Mszę świętą w języku łacińskim w Bazylice św. Piotra, pozostała część udała się do Bazyliki św. Pawła za Murami.

We wtorek o godzinie 7:30 ks. dr Dohnalik odprawił Mszę świętą w Bazylice św. Piotra, w której także uczestniczyliśmy. Następnie cała grupa udała się do Papieskiej Rady Tekstów Prawnych. Podczas spotkania z Przewodniczącym Rady ks. Francesco kard. Coccopalmerio oraz podsekretarzem ks. prał. Markus'em Graulich'em mogliśmy dowiedzieć się o głównych zadaniach tego gremium, do których zaliczyć należy: przygotowanie ustaw kościelnych (legislacja), kontrola przestrzegania norm prawnych Kościoła, interpretacja norm kanonistycznych oraz promocja nauki prawa kanonicznego. Przełożeni Papieskiej Rady Tekstów Prawnych chętnie odpowiadali na pytania uczestników wyjazdu. Największym zainteresowaniem cieszył się nowy dokument papieski *Mitis Iudex Dominus Iesus*.

Następnie udaliśmy się na teren Państwa Watykańskiego, aby odbyć spotkanie z ks. prał. Albertem Warso, prezbiterem diecezji radomskiej na stałe pracującym w Kongregacji Nauki Wiary. Ksiądz Prałat opowiedział

nam o zasadach funkcjonowania dawnego Świętego Oficjum, skupił się głównie na kwestiach historycznych i indeksie ksiąg zakazanych, ponieważ jest zatrudniony w Archiwum Kongregacji. Ks. Warso pokazał nam także księgi, które znajdowały się na indeksie. Nie małe zdziwienie wzbudził fakt, że w wspomnianym katalogu znajdowała się także Księga Pisma Świętego, tylko dlatego, że było to tłumaczenie Biblii dokonane przez jednego z kapłanów, który odłączył się od Kościoła rzymskiego na rzecz powstałego w XVI wieku anglikanizmu. Miłym zwieńczeniem spotkania była możliwość podziwiania panoramy Wiecznego Miasta i Stolicy Apostolskiej z tarasu widokowego *Palazzo di Sant'Uffizio*.

Trzeci dzień podróży do Rzymu był jednym z najbardziej obfitych w atrakcje przygotowane przez ks. dr. Jana Dohnalika. Od razu po wizycie w Kongregacji Nauki Wiary udaliśmy się do Zamku Świętego Anioła. Następnie spacerem wzdłuż Tybru dotarliśmy do *Piazza Venezia* aby dalej dotrzeć do jednego z najbardziej malowniczych kościołów w Rzymie *Santa Maria in Trastevere*. Bazylika ta była kościołem tytularnym kard. Stefana Wyszyńskiego oraz kard. Józefa Glempa.

Ostatnim etapem wtorkowego etapu rzymskiej podróży była wizyta w Papieskiej Radzie Świeckich, która ulega właśnie reorganizacji i ma zostać połączona z Radą Rodziny. Jak podkreślił ks. Stanisław kard. Ryłko, przewodniczący tej instytucji, celem Rady nie jest sprawowanie jurysdykcji, niemniej pojawiają się w jej działaniu pewne zadania normatywne, jak na przykład: uznanie międzynarodowych wspólnot i zatwierdzenie ich statutów oraz rozpatrywanie rekursów dotyczących wiernych świeckich. Wykład o roli świeckich w Kościele poprowadził ks. prał. Miguel Delgado Galino, inkardynowany do prałatury personalnej Opus Dei, który odpowiadał także na pytania studentów.

Po intensywnych spotkaniach, interesujących wykładach naukowo-praktycznych i modlitwie udaliśmy się na włoską kolację, która miała przygotować nas do następnego aktywnego dnia.

W środę o godzinie 10:00 na Placu św. Piotra odbyła się audiencja generalna z papieżem Franciszkiem. Biskup Rzymu nawiązując do Ewangelii dnia przypominał o konieczności otwarcia drzwi Chrystusowi. Zaproszeniu Go do naszego życia i wiary w Jego miłosierdzie, w to, że jest w stanie wybaczyć każdy grzech i każdą słabość, ale potrzebuje wyraźnego zaproszenia, wyraźnego otwarcia się na Jego działanie i Jego łaskę. Papież pozdrowił również pielgrzymów z Polski, będących obecnych na śródowej audiencji.

Po audiencji, studenci wraz z ks. dr Janem Dohnalikiem, udali się na południe Rzymu, do Katakumb Świętego Sebastiana. Kolejnym celem była Bazylika Św. Jana na Lateranie, Pałac Apostolski oraz Trybunał I Instancji Diecezji Rzymskiej. Warszawskich studentów i doktorantów po Lateranie oprowadził ks. prałat Sławomir Oder, wikariusz sądowy Trybunału I Instancji Diecezji Rzymskiej. Kapłan diecezji toruńskiej opowiedział nam o funkcjonowaniu sądownictwa kościelnego w diecezji rzymskiej i tak, funkcjonuje trybunał diecezjalny obejmujący obszar Latio. Następnie na mocy decyzji papieża Piusa XI powołano trybunał regionalny właściwy do orzekania w sprawach małżeńskich z diecezji rzymskiej i okolic. Istnieje także trybunał apelacyjny właściwy dla wiernych z diecezji rzymskiej, Campari, Calivi oraz Opus Dei i Ordynariatu Połowego. Ks. prał. Oder dalszą część wystąpienia poświęcił procesowi beatyfikacyjnemu Jana Pawła II, w którym pracował jako postulator. Ta tematyka cieszyła się największym zainteresowaniem słuchaczy. Padło wiele pytań, między innymi dotyczącymi działań Świętego Polaka w zakresie walki ze zjawiskiem pedofilii w Kościele, jak długo pracowali cenzorzy teolodzy, czy Ojciec Święty Benedykt XVI zeznawał w procesie i wiele innych.

W czwartek o godzinie 8:00 pielgrzymi uczestniczyli we Mszy świętej odprawionej w języku polskim przy grobie św. Jana Pawła II. Następnie udali się do Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej na spotkanie z Sekretarzem abp. Frans'em Daneels'em oraz substytutem promotora sprawiedliwości ks. prałatem Pawłem Malechą. Zebranych przywitał Arcybiskup Sekretarz, który poprowadził wystąpienie w języku łacińskim, ponieważ „*kanonista bez łaciny jest jak biblista bez greki i hebrajskiego*”.

Kolejnym punktem programu było spotkanie z ks. prał. Krzysztofem Nykiem oraz ks. Mauro kard. Piacenza z Trybunału Penitencjarii Apostolskiej. Ksiądz Prałat podkreślił, że Penitencjaria jest trybunałem łaski i miłosierdzia służący całemu Kościołowi.

Następnie grupa podziwiała panoramę Rzymu z Ołtarza Ojczyzny. Potem był wspólny obiad oraz zwiedzanie Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego, w którym odbyliśmy spotkanie z ks. prof. Januszem Kowalem SJ, który zaprosił nas na kurs jurysprudencji rotalnej, podczas którego opracowuje się poszczególne tytuły nieważności małżeństwa na podstawie faktycznych dokumentów oraz pracuje się na aktach Roty Rzymskiej.

Czwartek wieńczyła niespodzianka przygotowana przez ks. dr. Jana Dohnalika. Skierowaliśmy się w stronę bramy wjazdowej do Stolicy Apostolskiej przed którą czekał na nas o. Wojciech Giertych OP, główny teolog

Domu Papieskiego, który zaprosił nas do swoich apartamentów mieszczących się w Pałacu Apostolskim, w którym pracuje Ojciec Święty Franciszek, zamieszkujący na co dzień Dom Świętej Marty. Ojciec Giertych stwierdził, że jest „*stróżem nieomylności papieskiej*”. Papieski teolog opowiedział nam o swoich doświadczeniach pracy w Stolicy Świętej a także przedstawił referat „*Prawo a moralność*”, który cieszył się dużym zainteresowaniem słuchaczy.

W piątek, w ostatni dzień wyjazdu naukowego do Rzymu, studenci udali się do Roty Rzymskiej na spotkanie z audytorem ks. prał. Grzegorzem Erebachem oraz dziekanem Roty Rzymskiej ks. Pio Vito Pinto, bliskim współpracownikiem papieża Franciszka przy pracach nad *Mitis Iudex Dominus Iesus*. Ksiądz Dziekan stwierdził, że ukochana ojczyzna Ojca Świętego Jana Pawła II jest i jego domem duchowym, szczególnie często bywa na Jasnej Górze, a po objęciu przez niego kierownictwa Sygnaturą Apostolską pierwsze rekolekcje pracowników najwyższego trybunału kościelnego odbyły się właśnie przed tronem Królowej Polski.

Na zakończenie uczestnicy wyjazdu złożyli serdeczne podziękowania inicjatorowi tego wspaniałego wyjazdu – ks. dr. Janowi Dohnalikowi za umożliwienie poznania miejsc i urzędów znanych dotychczas jedynie od strony teoretycznej. Dla wszystkich wyjazd ten był inspiracją do dalszej pracy nad pogłębianiem wiedzy z zakresu prawa kanonicznego.

W tym miejscu pragniemy podziękować wszystkim tym, którzy wspomogli organizację tego pouczającego wyjazdu oraz wyrazić nadzieję, że stanie się on dobrą praktyką naszego Wydziału. Podziękowania składamy na ręce Jego Magnificencji ks. prof. dr. hab. Stanisława Dziekońskiego Rektora UKSW oraz ks. prof. dr. hab. Henrykowi Stawniakowi Dziekanowi Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW. Dziękujemy także za towarzyszenie i interesujące rozmowy ks. prof. UKSW dr. hab. Piotrowi Rygule, który odwiedził nas w trakcie pobytu w Rzymie oraz towarzyszącej podróży: studentowi naszego Wydziału ks. Krzysztofowi Kiełpińskiemu z diecezji toruńskiej oraz ks. Rafałowi Kanieckiemu kapłanowi Ordynariatu Połowego.

Igor Kilanowski

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW

Dawid Lipiński

Wydział Prawa Kanonicznego UKSW